

La Prelatura de l'Opus Dei i els moviments eclesials. Aspectes eclesiològics i canònics

Mons. José Luis Gutiérrez / collationes.org

Observacions prèvies

1. Totes les realitats eclesials, sigui quina sigui la seva naturalesa, participen de la mateixa vida i finalitat de l'única Església. Totes, per tant, són cridades a viure la mateixa comunió eclesial i a mantenir entre si relacions de afecte mutu. Tan sols des d'aquesta perspectiva teològica i espiritual serà possible exposar la diferència entre les entitats jeràrquiques i les de naturalesa associativa (les institucions de vida consagrada, els anomenats moviments, etc.).

2. Si l'Opus Dei o una diòcesi o ordinariat militar es contemplen des del punt de vista de l'activitat dels fidels, hom hi trobarà moltes semblances amb els moviments eclesials. De fet, hom pot observar que tant les diòcesis o prelatures com els moviments procuren difondre l'esperit cristià entre les persones a les quals arriba el seu radi d'acció, amb fidelitat al Magisteri de l'Església i amb coherència de vida. Bé es pot dir que, sociològicament, presenten moltes semblances. Per tant, les diferències hauran de cercar-se en l'àmbit apropiat, que és l'eclesiològic i, inseparablement, el jurídic-canònic, distingint entre formes d'auto-organització jeràrquica de l'Església mateixa i altres realitats que sorgeixen en el si d'aquesta com a fruit de la iniciativa i de l'autonomia dels fidels.

La inserció de l'Opus Dei a l'organització institucional de l'Església

L'organització institucional de l'Església

3. L'organització jeràrquica i institucional de l'Església, en la dimensió tant universal com particular, es construeix necessàriament sobre el binomi clergat-laics, que s'exigeixen mútuament i estan ordenats els uns als altres¹. El poble de Déu i cadascuna de les porcions o parts són conjunts de laics i de clergues, jeràrquicament estructurats, al capdavant dels quals hi ha ordinàriament un bisbe i en els quals tots participen en la totalitat de la missió de l'Església, cada un en i des del seu propi estat i condició de vida.

4. Respectant sempre el dret diví (la funció de l'episcopat, del sacerdoci ministerial, dels laics, etc.), és lògic que l'organització institucional de l'Església es configuri de maneres diverses al llarg de la història: la forma més habitual d'aquesta organització -a l'Església de ritu llatí- són les diòcesis, també hi ha però prelatures, ordinariats personals per als militars o per als anglicans que tornen a l'Església Catòlica, vicariats apostòlics, etc. Efectivament, en un discurs al Pontifici Consell per a la Pastoral dels Emigrants i Itinerants, Joan Pau II afirma: «Si l'organització pastoral ordinària no assoleix de fet arribar als nombrosos grups compresos dins el fenomen de l'emigració [i el mateix pot dir-se d'altres situacions en què es troben els fidels], el seu dret a l'evangelització i a una vida cristiana normal haurà de trobar una resposta adequada, en la mesura del possible, mitjançant iniciatives específiques i estructures apropiades, que s'adaptin a les persones i les circumstàncies. Una vegada més hem de

¹ Cf Conc. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, n. 10.

recordar que la salvació de les ànimes és sempre el criteri suprem de tota possible organització. *Salus animarum suprema lex*»².

L'Opus Dei a l'organització institucional de l'Església

5. Quan va arribar el moment de donar a l'Opus Dei una configuració jurídica definitiva, hom va poder apreciar que era estès per moltes diòcesis de tot el món i es presentava «com un organisme apostòlic compost de sacerdots i de laics, tant homes com dones, que és al mateix temps orgànic i indivís, és a dir, com una institució dotada d'una unitat d'esperit, de finalitat, de règim i de formació»³.

6. L'Opus Dei, per tant, tenia com a missió una tasca apostòlica⁴ que s'insereix harmònicament en la pastoral de l'Església, tasca que no es pot dur a terme sense la participació conjunta, absolutament necessària, de clergues i de laics, que cooperen mútuament entre si; era en condicions de formar i incardinar als seus mateixos sacerdots amb una dedicació ministerial plena als fidels de l'Opus Dei i als seus apostolats; era, a més, un cos orgànic, estructurat jeràrquicament, on hi ha un cap (un prelat) amb el seu presbiteri i fidels laics: posseïa, per tant, totes les condicions perquè pogués ser inserit pel Papa en l'organització institucional de l'Església, concretament sota la figura jurídica de prelatura personal, preconitzada pel Concili Vaticà II⁵.

Els moviments

7. Els moviments, que, per descomptat, existeixen i desenvolupen la seva vida en l'Església, com a desplegament de la seva pròpia dinàmica operativa, no formen part de l'organització institucional de l'Església, sinó que són conseqüència de l'exercici del dret d'associació per part dels seus membres, per dur a terme uns fins reconeguts per l'autoritat eclesiàstica. En l'actualitat, les realitats eclesials que poden englobar-se sota el nom comú de "moviments", no tenen una configuració jurídica completament definida, i cada un d'ells ha anat adoptant diferents solucions que s'acomodin a les seves peculiars característiques.

8. Concretament, en els moviments no es dóna l'esmentada relació ministerial, jeràrquicament estructurada, entre una funció capital (un prelat), ajudat pel seu presbiteri, i els altres fidels. Per descomptat, en els moviments es promouen vocacions al sacerdoci, però aquests preveres treballen ordinàriament en les diòcesis a les quals pertanyen, dedicant una part del seu temps als apostolats del moviment, o, fins i tot en el cas d'una dedicació plena, no constitueixen el presbiteri del moviment.

9. Evidentment, no s'exclou la possibilitat que sigui erigit pel Papa, com prelatura personal, un moviment, si arriba a semblar una unitat orgànica, amb una funció capital exercida amb la col·laboració del propi presbiteri, per al servei ministerial dels fidels pertanyents al moviment i els seus apostolats.

Mons. José Luis Gutiérrez

© ISSRA, 2010

² Joan Pau II, Discurs del 21-X-1993 a l'assemblea plenària del PCSMIC: «Insegnamenti» XVI / 2 (1993), p. 1076.

³ Joan Pau II, Const. Ap. *Ut sit*, 28-XI-1982: AAS 75 (1983), p. 423. Cf Joan Pau II, Discurs del 17-III-2001.

⁴ A la Const. Ap. *Ut sit*, cit., Aquesta missió es descriu així: «no només il·luminar amb llums noves la missió dels laics en l'Església i en la societat humana, sinó també posar-la per obra; portar a la pràctica la doctrina de la crida universal a la santedat i promoure entre totes les classes socials la santificació de la feina professional i per mitjà de la feina professional».

⁵ Cf Conc. Vat. II, Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 10.